(א) דקיטרא במיא אהדוקי מיהדק אבל רישא דמיא אקפויי מקפו ליה למנא לא הויא חציצה צריכא רבי אילא לטעמיה דאמר רבי אילא א"ר חנינא בר פפא עשר מעלות שנו כאן חמש ראשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקדש מ"ט חמש קמייתא דאית להו דררא דטומאה מדאורייתא גזרו בהו רבנן בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש בתרייתא דלית להו דררא דטומאה מדאורייתא גזרו בהו רבנן לקדש לחולין שנעשו על טהרת הקדש לא גזרו בהו רבנן רבא אמר מדסיפא הוי משום חציצה רישא לאו משום חציצה ורישא היינו טעמא [א] גזירה שלא יטביל מחטין וצינורות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד (ג) כדתנן (ב) [ב] עירוב מקוואות כשפופרת הנוד [ג] כעוביה וכחללה

אהדוקי מיהדק. וקרוב הוא להיות חוצץ: **אקפויי מקפי ליה למנא.** מניפות ומגביהות אותו: **רבי אילא.** דאוקי(ג) טעמא דרישא משום חלילה: **לטעמיה.** דאמר עשר מעלות שנו כאן אלו שבין תרומה לקודש ואנן י"א תנן ביה אלא הני תרתי דמר טעמא חשיב להו כחדא: **בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש.** אף הן נתעלו יותר מן התרומה במעלות הללו: **דררא דטומאה דאורייתא.** חשש טומאה דאורייתא. כלי בתוך כלי אי איכא חלילה טומאה דאורייתא היא. אחוריים ותוך אף על גב דבכלי שנטמאו אחוריו במשקין לטומאה דרבנן היא עסקינן מיהו הא דאמור רבנן משקין מטמאין כלי משום גזרה דמשקה זב וזבה הוא כגון רוקו ומימי רגליו והני מטמאין כלי מדאורייתא ובטומאה דאורייתא אין חילוק בכלי שטף בין אחוריים לתוכו שבכל מקום שטומאה נוגעת בו נטמא כולו. נושא את המדרס נמי חשש טומאה דאורייתא היא כדמפרש בגמרא(ד) מעשה היה שנפלה רצועת הסנדל לאויר חבית. בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש שמא ישבה עליהן אשתו נדה(ה) חשש טומאה דאורייתא היא. כלים הנגמרים כו' משום ליגורא דעם הארץ(ו) שמא זב הוא: **בכלי שאין כפיו כשפופרת הנוד.** והיא לאו טבילה היא שאין המים הנכנסין לתוכו חיבור למי המקוה ולא טבלו המחטין אלא במיעוט מים שבכלי ותנן כו' דלאו חיבור הוא: **עירוב מקוואות.** מקוה חסר בגלל מקוה שלם והליגול ביניהן המחברן: **אם יש ברוחבו כשפופרת הנוד.** כקנה שעושין בפי הנוד של עור(ג): וכחללה

דקיטרא במיא אהדוקי מיהדק. ומנגיב למתניתין הוי משום חלילה כלפירש רש"י והא דלא עביד לריכותא ממנגיב משום דקים ליה (ד) דלא ידעינן מאידך ויש מפרשים דמנגיב טעמא אחרינא איכא משום שהמים חוזרים ומטמאין ליה ולא סלקא להו השקה משום מעלה דקדש וקשה למורי דאם כן לרבא הוי שנים עשר ולרבי אילא אחד עשר וי"ל רביעי בקדש לא חשיב ליה או צירוף דאורייתא: **אחרונות** לקדש ולא לחולין כו'. תימה להר"ר אלחנן דמוכח רב מרי לעיל באידך פירקא (דף יט:) ש"מ חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו מדלא קתני להו גבי מעלות כלומר בגדי אוכלי תרומה מדרס לחולין שנעשו על טהרת הקדש בגדי חולין (ה) מדרס לקדש ומאי הוכחא היא דילמא לאו כקדש דמו בעלמא ולענין מעלה זו הוו כקדש שכן מתניתין סבירא גבי ה' ראשונות כקדש דמו ואפ"ה לא חשיב לה גבי מעלות ושמא דלא קאמר הש"ס רק לענין הך מעלה לחוד: **בתרייתא** דלית בהו דררא דטומאה דאורייתא לקדש גזור ולא לחולין שנעשו על טהרת הקדש. וקשה לר"י דאמרינן בפ"ק דנדה (דף ו.) מעת לעת שבנדה לקדש אבל לא לתרומה אי הכי לתנויי גבי מעלות כי קתני מילתא דאית ליה דררא כו' דלית ליה דררא דטומאה דאורייתא לא קתני ומאי קא משני ליה הא גבי בתרייתא חשיב הכא דררא דטומאה דרבנן והיא דהתם דררא דטומאה דרבנן (ו) ותו קשה מאי שנא הני בתרייתא דהכא דלא הוו לחולין שנעשו על טהרת הקדש והתם מסקינן דמעת לעת אף לחולין שנעשו על טהרת הקדש וריב"א היה מפרש דהתם לא מקשה ולתנייה גבי מעלות רק מקמייתא דגבי בתרייתא לא דמו דהתם אף לחולין שנעשו על טהרת הקדש והכא דוקא לקדש ולא יתכן להר"י דאכתי לא קים ליה בהא כי פריך ליה עד דלמסקנא ועוד כי משני דלא דמי לקמייתא משום דלית דררא דטומאה אכתי תקשי ליה מ"ש דהתם לחולין שנעשו עט"ה והכא דווקא לקדש להכי נראה להר"י לפרש וניתנייה גבי מעלות או קמייתא או בתרייתא ומשני דליכא דררא דטומאה כלל אפילו דרבנן ולא דמי אף לבתרייתא דהא כי מטמינן לה מעת לעת קים לן דטהורה היתה ולא תתמה היכי מסקינן התם אף לחולין כיון דליכא דררא דטומאה כלל לפי שרגילות הוא קלת שנעקר הדם לפני ראייתה לכך גזרו רבנן אף בחולין שנעשו עט"ה ומכל מקום לית להו דררא דטומאה התם כיון דבשעה דעסקה בטהרות אז אין שם ספק טומאה ואין לה להניח מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן:

בתרייתא דלית להו דררא דטומאה דאורייתא. תימה להר"י הרי רביעי בקדש דקתני ושלישי בתרומה דהוו דאורייתא כדאיתא בסוטה פרק כשם (דף כט.) ולקמן(ז) אפרש בע"ה ולא כפי' רש"י שפירש דהוי דרבנן רביעי בקדש ועוד קשה למורי דרב נחמן אמר רבה בר אבוה דקתני גבי י"א מעלות לקמייתא כו' אחרונות לקדש דווקא אם כן סבירא ליה כל אלו דבתרייתא לית להו דררא דטומאה דאורייתא ואילו לקמן (דף כד.) שמעינן ליה דצירוף סל הוי דאורייתא דמשני ליה למימרא דרבי חנין כגון שנגבלו על גבי (ז) קטבלא דאורייתא יש לו תוך מגרף אלמא הוי דאורייתא בכלי שיש לו תוך ותירץ הר"י כיון דלא שייך לחולין לא חשיב ליה דררא דטומאה והיינו שייכות דטומאה:

בעוביה וכחללה. פירש"י שתי אצבעות חוזרות למקומן והקשה ר"ת דתנן(ח) ומייתי לה פרק שני דגיטין (דף טז. ושם) ובפרק בתרא דע"ז (דף עב.) הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינן חיבור הא טופח על מנת להטפיח חיבור ואומר ר"ת דבמים סגי בטופח על מנת להטפיח אבל בנקב בעינן ב' אצבעות אך קשה להר"י דתנן בפרק חמישי דפרה (מ"ח) שתי שקתות שבאבן (ט) קדש אחת מהם מים שבשניה אינן מקודשות אם היו נקובות זה בתוך זה כשפופרת נוד או שהיו מים לפין על גביו אפי' כקליפת השום קדש אחת מהן מים שבשניה מקודשות משמע מדקתני סיפא או שהיו מים לפין על גביו משמע דבכותל בעינן שפופרת הנוד אפי' ממים דלוקא נסיפא סגי כקליפת השום ותו תנן במסכת מקוואות (פ"ו מ"ט) כותל שבין שתי מקוואות שנסדק לשתי מצטרף לערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד ר"י אומר חילוף הדברים נפרצו זה לתוך זה על רום כקליפת השום ועל רוחב כשפופרת [הנוד] כלומר שתי אצבעות חוזרות למקומן וכיון דבעינן מלי הנקב מלא מים איכא טפי מטופח על מנת להטפיח ועוד אי מיתניא ההיא דנצוק וקטפרס לענין מקוואות מאי האי דקאמר בגיטין (י) ולענין מקוואות ור"י הוא מכלל דמעיקרא לא מיתוקמא לענין מקוואות ונראה לר"י דלענין השקה מיתניא דומיא דרישא [מקל] שהוא מלא משקין טמאין כיון שהשיקו למקוה טהורה דברי ר' יהושע ותכ"א עד שיטביל את כולה הנצוק והקטפרס כו' ובסוף פרק שמיני דטהרות מיתני' אבל לענין מקוואות מועיל כדאיתא לעיל (דף יט.) גבי שלש גממיות דטובלין בתחתונה וכי מוקמינן בגיטין [דילמא] לענין מקוואות ור"י היא דאמר גוד אחית לא מני לאוקמי כרבנן דלית להו טופח על מנת להטפיח אפי' כנגד אחית וכ"ש בקרקע שוה דלעולם לית להו חיבור עד שיהא כקליפת השום ברוחב שפופרת והכי משמע לישנא דידהו דלעולם לא הוי חיבור ועוד דאיכא למימר לר"י נמי לית ליה רק היכא דשייך גוד אחית אבל בקרקע שוה לא אמרינן ולעיל (דף יט: בד"ה בתחתונה) פירשתי דנקט ובאמצעית ארבעים לרבותא דר"י דלת"ק איכא מ' סאה באמצעית אין טובלין בעליונה אי נמי רבותא דחכמים דלאפי' הכי קתני (י) סיפא בתוספתא ותכ"א אין מטבילין אלא באמצעית אך תימה להר"ר אלחנן דסברא הפוכה דגבי השקה חזינן דקטפרס איטו חיבור כההיא דנצוק וקטפרס ולענין מקוואות מהני כדאיתא לעיל גבי שלשה גממיות (שם) דטובלין בתחתונה דהוי חבור ואלו טופח על מנת להטפיח מהני לענין השקה ולענין מקוואות בעינן מים לפין על גביו ותירץ הר"י דטומאה וטהרה והשקה הלכתא גמירי לה ולא בסברא תליא מילתא ועוד קשיא לי דגבי טופח על מנת להטפיח הוי חיבור להשקה ובמקוואות בעינן מים לפין וכי קאמרינן דילמא לענין מקוואות קאמר רוצה לומר דלגבי השקה לא הוי חיבור ויש לומר דהוא הדין להשקה במקום דאיכא למימר גוד אחית הוי חיבור לרבי יהודה והא דנקט מקוואות משום דאיירי ביה נקטיה ומיהו יש לחלק מעיקרא ולייסב כל המשניות דבקרקע שוה היכא דליכא כותל כלל סגי בטופח על מנת להטפיח והיכא דאיכא נקב בכותל בעינן כרוחב שפופרת הנוד ועל גבי כותל סגי כקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הנוד: [וע' תוס' יבמות טו. ד"ה עירוב]

מאי

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פרק יג מהל' אבות הטומאות הי"א:

ג ב מיי' פ"ח מהלכות מקוואות הלכה א ה טוש"ע י"ד סימן רא סעיף נג:

ד ג מיי' שם הלכה ו טור וש"ע שם סעיף מ:

◆

רבינו חננאל

ובהא ור' אילא שפירש זה הפירוש (א) לטע' ששם שתיהם לחציצה ומחשב להו חדא לפיכך תני עשר מעלות. ורבא דמוקים לה סיפא משום חציצה דרישא גזרה גזרו שלא להטביל כלים בתוך כלים דחיישינן שמא יטביל מחטין וצינורות בכלי שאין בו נקב מרווח כשפופרת הנוד תני אחת עשרה מעלות. כי כל כלי שאין בו נקב מרווח כשפופרת הנוד שיעור כשתי אצבעות שוחקות אין מטבילין בהן כלים אחרים כדתנן במקואות פרק ו' השידה והתיבה שבים אין מטבילין בהם אלא אם כן היו נקובין כשפופרת הנוד. וכשפופרת הנוד תנן בעוביה ובחללה כב' אצבעות חוזרות למקומן עכשיו חיישינן משום הרואה שמטבילין כלים בתוך כלים לקדש שבפיו נקב מרוות כב' אצבעות שותקות. ואמרינן מפני שהן כלים גדולין כגון סכינין וכיוצא בהן אבל מחטין וצינורות של קדש שהן רקין לא בעי נקב כולי האי ואתי לאטבולי בנקב פחות מב' אצבעות לפיכך גזרו שלא להטביל כלים בתוך כלים לקדש כלל וזה חשבון המעלות מטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש זו אחת אחוריים ותוך ובית הצביעה לתרומה אבל לא לקדש הרי שתים הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקדש הרי שלש בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש הרי ד'. מתיר ומטביל ומנגב (ב) ואחר הנגמרים בטהרה צריכה טבילה לקדש אבל לא לתרומה הרי ו' לדברי רבא ולדברי ר' אילא דתני להו לתרוייהו משום חציצה הוויין להו תרוייהו חדא לפיכך תני להו חמש ואמר דאלו נוהגין בין בקדש בין בחולין שנעשו על טהרת הקדש: כיון דאית להון דררא דטומאה. פי' עיקר טומאה שהנה ודאי יש בהן טומאה ובאין לעלות ממנה וגזרו בהו רבנן אפילו בחולין שנעשו על טהרת הקדש אבל חמש האחרונות שעדיין לא חלה טומאה עלייהו לא גזרו בהו. לפיכך אמרנו שנשארו חמש מעלות אחרות שנוהגין בקדש ואין נוהגין בחולין שנעשו על טהרת הקדש ואלו הן הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה. הרביעי בקדש פסול. והשלישי בתרומה היד מטמא את חבירתה לקדש אבל לא לתרומה. אוכלין אוכלין נגובים בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקדש אונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה נמצאו מעלות הללו לר' אילא דמשוי להו

מסורת הש"ס

א) [עי' תוספות חולין לג. ד"ה אין לך], ב) מקוואות פ"ו מ"ז יבמות טו., ג) [ע"ש], ד) [לקמן כב:], ה) [חולין לה:], ו) [לקמן כג.], ז) [כב: ד"ה והא ודף כג. ד"ה מנין], ח) טהרות פ"ח מ"ט,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' משום דקיטרא אהדוקי כצ"ל ותיבת במיא נמחק: (ב) שם כשפופרת הנוד ותנן עירוב: (ג) רש"י ד"ה עירוב וכו' המחברן הס"ד ואח"כ מה"ד אם יש וכו' של עור כחללה ועוביה והד"א: (ד) תוס' ד"ה דקיטרא וכו' דקים ליה דהדרא ידעינן מאידך: (ה) ד"ה אחרונות וכו' הקדש בגדי אוכלי חולין שנעשו עטה"ק מדרס לקדש ומאי הוכחה: (ו) ד"ה בתרייתא וכו' דרבנן היא ותו קשה וכו' דלית ליה דררא דטומאה: (ז) ד"ה בתרייתא וכו' על גבי קרטבלא דאורייתא: (ח) ד"ה בעוביה וכו' שתי שקתות שבאבן אחת קדש אחת מהם המים שבשניה אין מקודשין ראם היו וכו' המים לפין וכו' וקדש אחת מהן המים שבשניהם מקודשים מדקתני סיפא או שהיו המים כצ"ל ותיבת משמע נמחק: (ט) בא"ד וכיון דבעינן רוחב הנקב מלא מים וכו' דקאמר בגיטין במסקנא דילמא לענין מקוואות: (י) בא"ד קתני בסיפא בתוספתא וכו' דסברא הפוכה היא דגבי:

◆

מוסף רש"י

עירוב מקואות. מקוה חסר שבגלל מקוה שלם ומתערבים המים לכך צריך ונקב ושיעור הנקב לצרף המקוואות ולהכשיר החסר, כשפופרת הנוד. קנה שעושים בפי הנוד שיהא שיעור חלל המרין כעוביה וכחללה של שפופרת, דהיינו כשתי אצבעות חוזרות למקומן. מתהפכות בחלל הנקב כריוח (יבמות טו:).

א) נראה דצ"ל לטעמיה דאמר דעשר מעלות שנו כאן שבהם סתיהן וכו'. ב) נ"ל ואחר זה כלים הנגמרים כו'.